

Lärarlegitimation, undervisning och betygsättning – vad gäller?

Kravet på lärarlegitimation för behörighet att undervisa och rätt att självständigt sätta betyg trädde i kraft 1 december 2013. Fram till den 1 juli 2015 gjordes undantag för dem som varit anställda före den 1 juli 2011. Efter det datumet gäller skollagens regler fullt ut, utom i särskoleformerna där undantaget är förlängt till den 1 juli 2018.

Vad säger skollagen om undervisning?

Kapitel 2 i skollagen

13 § Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen.

[...]

18 § Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska 1) vara lämplig att bedriva undervisningen, och 2) i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.

En person som avses i första stycket får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Detta gäller dock inte om undervisningen avser

1. Modersmål,
2. Yrkesämne [...] eller
3. Individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning.

19 § Om en person som avses i 18 § ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader, ska huvudmannen först fatta beslut om detta.

Vad innebär detta i praktiken?

Detta innebär att undervisning får bedrivas av:

- Den som är legitimerad och behörig.
- Den som saknar legitimation men omfattas av undantagsregler för särskolereformerna. Dessa gäller till och med 30 juni 2018.
- Den som anställts enligt undantagsreglerna för undervisning i yrkesämne och modersmål.
- Den som anställts enligt gällande regler för undervisning på engelska i ett ämne som inte är ett språk (vissa skolor).
- Den som anställts enligt gällande regler för undervisning vid en skola med Waldorfpedagogik.
- Den som används för undervisning enligt undantagsregeln i Skollagen 2 kap 18-19 §
  - Det finns ingen behörig att tillgå hos huvudmannen.
  - Personen är lämplig att bedriva undervisningen, och har i så stor utsträckning som möjligt en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.
  - För högst ett år i sänder
  - Mer än sex månader kräver särskilt beslut hos huvudmannen

Huvudmannen måste sträva efter en överensstämmelse mellan de tillsvidareanställda lärarnas behörighet och den undervisning som ska bedrivas i huvudmannens skolor. Finns ingen legitimerad och behörig lärare att tillgå kan undantagsparagrafen tillämpas, men det krävs att man verkligen undersökt möjligheten att inom organisationen finna en för den aktuella undervisningen behörig lärare.

Vad säger skollagen om betygsättning?

3 kap skollagen

16 § Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas.

Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn.

Vad innebär detta i praktiken?

Om en icke legitimerad lärare används för undervisning enligt 2 kap 18 § i skollagen ska betyg sättas tillsammans med en legitimerad lärare.

Detta gäller inte olegitimerade som tillsvidareanställts utifrån något av undantagen från kravet på legitimation.

Legitimerade lärare som undervisar i något/några ämnen där de inte har behörighet behöver inte någon medbedömare, kravet gäller bara dem som helt saknar lärarlegitimation.

Det finns inte heller något krav på att den legitimerade, medbedömande läraren ska ha behörighet i det aktuella ämnet. Lagstiftaren har ansett att en legitimerad lärare har de kunskaper som krävs för att sätta betyg, oberoende av vilket ämne detta gäller.

Om de två lärarna inte kan enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn.

När en undervisande men icke legitimerad lärare och en medbedömande legitimerad lärare sätter betyg tillsammans ska båda signera betyget i betygs katalogen. Betygs katalogen ska också innehålla uppgifter om namn och titel på båda lärarna.

Det är rektors ansvar att betygssättning sker enligt lag och förordning. Rektor bör därför i samband med tjänsteplaneringen identifiera vilka som behöver medbedömare vid betygssättning och vilka som kan komma ifråga som medbedömare.

Att tänka på vid medbedömning

För dig som ska vara medbedömare bör ett sådant uppdrag ingå i din tjänsteplanering redan vid läsårets/terminens början. Du behöver sedan få möjlighet att ta del av och diskutera din icke-legitimerade kollegas betygsunderlag löpande under tiden undervisningen pågår. Hur mycket tid som krävs för detta beror dels på den olegitimerade lärarens erfarenhet och kompetens, dels på ämne och storlek på undervisningsgrupp. Det går därför inte att sätta upp generella riktlinjer för detta. Detta är en arbetsuppgift som legitimerade lärare kan förväntas göra, men självklart ska förutsättningarna vara rimliga.

Har uppdraget som medbedömare av någon orsak inte planerats i tid måste diskussioner föras med arbetsgivaren om hur utrymme ska skapas inom den ordinarie arbetstiden. Ifall uppdraget ges med kort varsel kan det bli fråga om beordrat övertidsarbete enligt sedvanliga regler.

Skollagen är tydlig med rektors ansvar

3 kap: 14 § Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar.

Brister i rutinerna avseende betygssättning är alltså rektors ansvar. Den som upplever att betyg sätts på felaktigt sätt bör naturligtvis uppmärksamma sin rektor på detta, det gäller inte minst den som är fackligt förtroendevald.